

Kresy w programie Muzeum Niepodległości

„Rocznik Kresowy”. Periodyk ten założony w 2015 roku był naturalną konsekwencją kilkuletniej ożywionej aktywności Muzeum Niepodległości w kwestiach związanych z ocaleniem pamięci o terenach utraconych w wyniku ustaleń politycznych czy decyzji militarnych. Wszyscy jesteśmy z Kresów – taki pogląd rodzi się z refleksji na temat roli i znaczenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów w kształtowaniu polskiej tożsamości, z oglądu wartości kulturowych, nieprzemijających zdobyczy naukowych, literackich – intelektualnych, z analizy biografii postaci polskiej nauki, literatury, sztuk pięknych, sztuki wojennej, itp. Wystawy, projekty edukacyjne, konferencje naukowe, a nade wszystko międzynarodowe środowisko skupione wokół pisma obligują nas do rozwijania szerokiej działalności.

Obecnie, w obliczu szalejącej pandemii wirusowej, przenieśliśmy swoją aktywność do miejsc bezpiecznych, do Internetu oraz do wydawnictw.

W sprawach edytorskich mamy niewątpliwie ogromny sukces. Grono autorytetów z komisji ewaluacyjnej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wpisało Wydawnictwo Muzeum Niepodległości na listę edytorów naukowych. Przewodniczącym zespołu był prof. dr hab. Emanuel Kulczycki, filozof z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, specjalista bibliometrii, punktowego i w zamyśle obiektywnego liczenia wartości naukowej publikacji, członek wielu międzynarodowych jednostek badawczych i stowarzyszeń naukowych, między innymi przewodniczący Eval Hum- Promoting Humanities and Social Sciences Research (europejskiej sieci badaczy ewaluacji nauki),

International Communicology Institute (Waszyngton), członek Komisji Ewaluacji Nauki, członek Krajowej Rady Bibliotecznej. Wśród oceniających znajdowali się m.in. prof. dr hab. Dominik Antonowicz, kierownik Zakładu Socjologii Nauki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, członek Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych; dr Dominik Batorski z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego (Centrum Nauki o Danych i Modelowaniu); prof. dr hab. Łukasz Niesiołowski-Spanò, członek Rady Upowszechniania Nauki, dyrektor Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, współzałożyciel ruchu społecznego „Obywatele Nauki”.

Mając na uwadze zasady otwartego dostępu do publikacji naukowych (*Open Access*) od początku wydawania naszego rocznika udostępniamy jego treść w bibliotekach cyfrowych. Szkoda, że znakomicie prowadzona przez Muzeum Historii Polski platforma BazHum z prozaicznych powodów braku środków zaprzestała na pewnym etapie działalności. Oczywiście podstawowa wersja, papierowa, jest zawsze dostępna w księgarni Muzeum Niepodległości, również w sprzedaży drogą elektroniczną (<https://ksiegarnia.muzeum-niepodleglosci.pl/>).

„Rocznik Kresowy” jest od roku faktycznie półrocznikiem. Tak też będzie również w 2020. Sprawiliśmy bibliografom pewien kłopot wydając w Roczniku V:2019 dwa zeszyty. Od niniejszego numeru naprawiamy błąd, uzupełniając w numeracji ciągłej faktyczną kolejność. Mało, odpowiadając na zapotrzebowanie środowisk, wydawać będziemy od 2021 roku „Kwartalnik Kresowy”. Uzupełniamy już dziś składy redakcji i rady naukowej, z myślą o nowych, zwiększonych obowiązkach.

Muzeum Niepodległości, wydawca naszego periodyku, z poczuciem wielkiej misji wobec społeczeństwa wkroczyło w okres obchodów związanych z 100. rocznicą Odrodzenia naszej Ojczyzny. Powrót Polski na mapę świata w 1918 roku był też powrotem do funkcjonowania normalnego, suwerennego, solidarnego społeczeństwa łączącego w naszej tradycji przedstawicieli różnych narodów, Kościołów i religii, dla których Polska, Rzecz-

pospolita była wspólnym dobrem, wobec której zachowywali wdzięczność, lojalność, dla której ponosili nieraz największą ofiarę.

Organizując wraz z Instytutem Pamięci i Dziedzictwa Kresowego w 2020 roku wystawę objazdową „Błogosławiony Biskup Grzegorz Chomyszyn Prorok Ukrainy (1867–1945)”, chcemy uczcić wielkiego pasterza Kościoła katolickiego, przedstawiciela ukraińskiej wspólnoty zamieszkującej Polskę, męczennika za wiarę i orędownika pojednania polsko-ukraińskiego bł. Grzegorza Chomyszyna, greckokatolickiego biskupa stanisławowskiego, w 75. rocznicę jego śmierci.

Postać biskupa była niesłusznie zapomniana. Dla wielu była ona zbyt niewygodna. Błogosławiony biskup został przywrócony pamięci Polaków i Ukraińców dzięki ocalonym jego zapiskom *Dwa Królestwa*, które na nowo ukazały narodom wspólną i nieugiętą sylwetkę hierarchy niepoddającego się bezbożnym nurtom tego świata, wyznawcę wiary, męczennika, nauczyciela narodów. O nim przypomniał Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w swej uchwale z 23 marca 2017 roku postulując: „Postać błogosławionego biskupa powinna stać się symbolem polsko-ukraińskiego pojednania opartego na historycznym i duchowym dziedzictwie wspólnoty obu narodów, bazującym na niepodważalnych fundamentach moralności i prawdy”. Organizując wystawę oraz konferencję, starając się przybliżyć postać czwartego biskupa stanisławowskiego, tak ważną w historii zarówno polskiej, jak i ukraińskiej oddajemy łamy naszego periodyku dla tematu współpracy międzynarodowej i międzyreligijnej. Powtórzmy, że podjęcie tego zagadnienia przez Muzeum Niepodległości nie jest przypadkowe i mocno wpisuje się w konsekwentnie realizowaną od lat misję. Uwidacznia się ona poprzez różnorodność wątków działania poczynając od organizacji konferencji naukowych, wydawania publikacji, skończywszy na realizacji wystaw. Dwa pierwsze obszary znalazły swe odzwierciedlenia m.in. w pokonferencyjnych publikacjach poświęconych obradom pierwszych oraz drugich Muzealnych Spotkań z Kresami. Ponadto od szeregu lat Muzeum patronuje i jest współorganizatorem konferencji przeprowadzanych

w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na Obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej, czynnie włączając się w organizację uroczystości. Właśnie ta ostatnia okoliczność zobowiązuje nas do jak największego wyeksponowania postaci błogosławionego biskupa Grzegorza Chomyszyna. Postaci, którą z całą zawziętością starała się zamazać sowiecka Ukraina, by po rozpadzie „imperium zła” zadanie to podjęte zostało przez zbrodniczą ideologię banderyzmu, próbującą lansować jedyny obrany przez siebie kierunek. Działalność biskupa Grzegorza Chomyszyna zadaje temu niezaprzeczalny kłam i stawia Go w pierwszym szeregu „Sprawiedliwych” jako wzorzec polsko-ukraińskiej moralności.

Czas pokaże, czy wysiłki nasze oraz organizacji samorządowych, fundacji i stowarzyszeń, a także niektórych wyższych uczelni przyniosą skutek.

Tadeusz Skoczek